

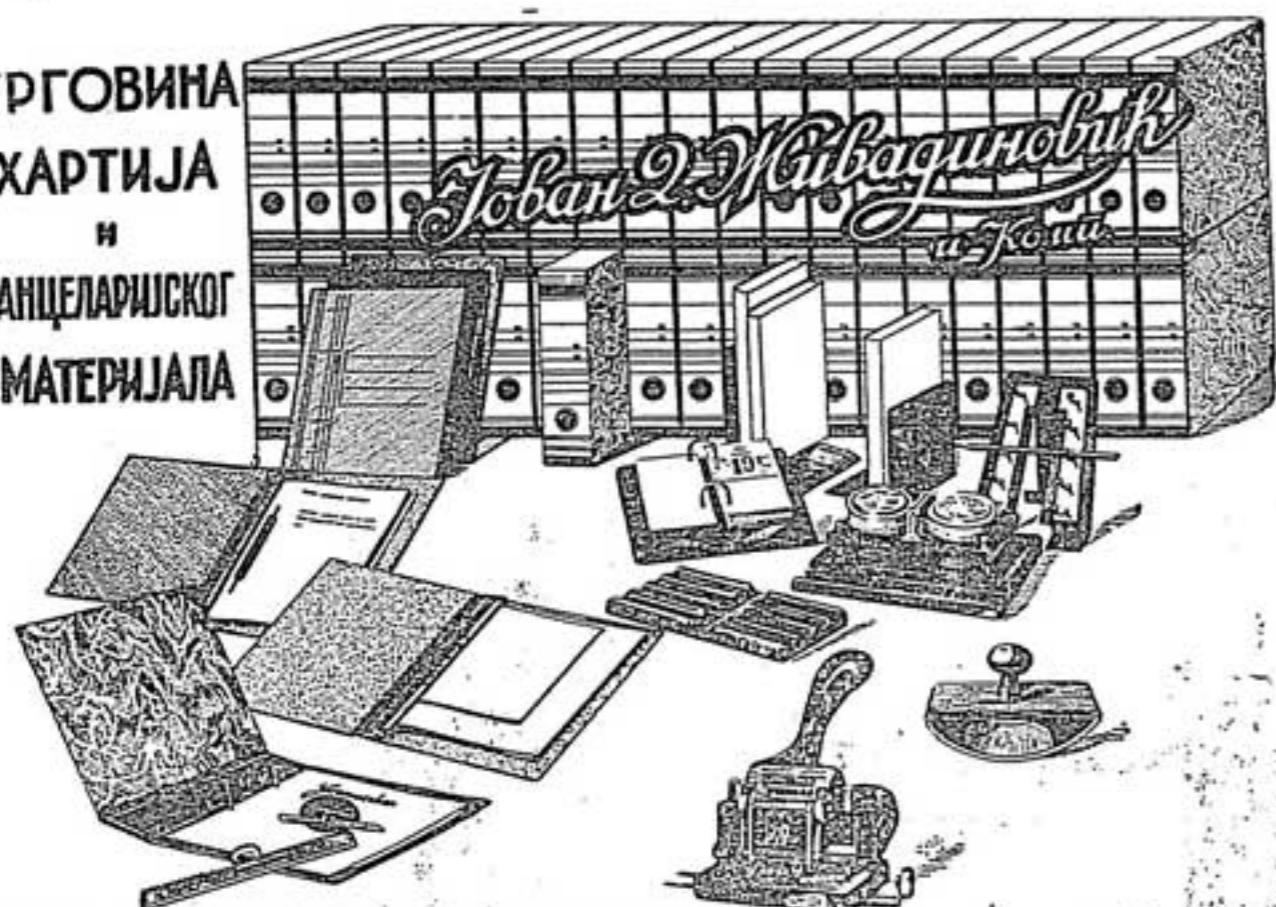
ПОЗДОРИШТЕ

БРОЈ 36 БЕОГРАД 5 ЈУНИ 1934

ЦЕНА 2 ДИНАРА

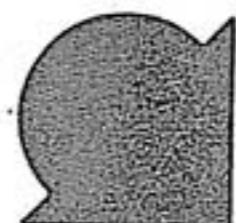
ТРГОВИНА
ХАРТИЈА
и
КАНЦЕЛАРИЈСКОГ
МАТЕРИЈАЛА

УЗУН МИРКОВА 4
Палата Аеро Клуба

БЕОГРАД

Телеф. 24-992

Предузеће
за израду
кофера и
торбарских
израђевина

Милан Ј. Стојановић и Ко.

БЕОГРАД, ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКОВ ТРГ (ТЕРАЗИЈЕ) 38, Т. 25064
ПОЕНКАРЕОВА 2 ПАЛАТА ЈУГО БАНКЕ, ТЕЛЕФОН 25332

ПОЗОРИШТЕ

НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ПОЗОРИШНИ ЧАСОПИС
ИЗДАВАЧ: ГРАФ. УМЕТНИЧКИ ЗАВОД ПЛАНЕТА
УРЕДНИШТВО: БЕОГРАД, УСКОЧКА 8, ТЕЛ. 20-714

36

5 јуни 1934

ГЛУМЦИ КАО РЕЖИСЕРИ

Поводом извесних појава у нашем позоришту, повела се последњих дана дискусија чак и у јавности о питању, да ли глумци могу бити уједно и режисери. Позоришни режисери у данашње доба чине подвојену уметничку грану професије, за разлику од непосредног глумачког позива. Несумњиво да је данашњи режисеров позив, чисто уметнички схваћен, од претежног утицаја на развој позоришног рада. Режисер доминира својом струком, својим специјалним талентом и уметничком интелигенцијом над глумачким особљјем. Како модерна режија иде дас чак до науке у области позоришне уметности, то од ње често зависи и ранг једног позоришта, као и целокупна његова оцена и уметнички квалитет.

Последња деценија рада нашег позоришта у престоници, тежила је, да се узложи режисера додели савремени престиж у склопу уметничког делања. У том смислу, ангажоване су стручне режисерске снаге, које су временом оправдале појам да глумац и режисер нису једно исто, али да заједнички служе једној истој уметничкој сврси.

они били и остали пре свега изврсни, па чак и велики глумци, а нију очајавали што су слаби режисери. Оваква патријархалност најзад је припала прошлости; а на сцену је ступио режисер уметник, стручњак, и ауторитативан позоришни човек. Он код нас није изникао из редова глумаца, и то је био пут да се постигне она линија позоришног изражая који нас упућује на утакмицу са осталим видним позорницама у свету.

Но, у току последњих позоришних сезона, такви режисери, специјално у драми, или су се истрошили у раду, или су ишчезли са наше позорнице. Настала је нова потреба за њима. Али док се позориште поново не нађе на принципу одговарајућих режисера, израсла је нова генерација глумаца, социјално јача и интелектуално изразитија, за разлику од својих другова у прошлости. Она се позива на примере Жемијеа, Рајнхарда и других савремених режисерских великана, који су најпре лично глумили. Теоријски ова амбиција није рђава. Али практични пут до ње не води преко шарлатанства. Режисер централног државног позоришта, готова је позоришна личност, а није само вежбач, без обзира да ли је он у данашње време директног или индиректног глумачког порекла. Сада стране гледишта, млади protagonisti, који у себи имају савремених услова и инстикта да се одлуче на режисерски позив, упућују се на студије, па се тек онда рачуна сасвим на њихову солидну стручну спрему. Дотле се благонаклоно и веома обазриво негују, или пре свега и срећно одабирају. Као међу талентима нема једнако-

сти, то се и у овом избору не може поступити подједнако према свима који желе да се одаду режисерском позиву.

У овом моменту, када се јавља питање попуњавања режисерског кадра код нас, није грешка у експерименту са појединцима. Али то се не проглашава принципом. Према млађим позоришним људима, који су се бавили до сада и глумом, може се у међувремену, услед недостатка зрелих режисерских снага, изаћи на сусрет, да би њихова режисерска наступања значила предуслов, којим стичу право на продолжење стручних студија у већим позоришним центрима, а њихови први режијски подухвати имају ознаку пријемних испита. У таквом случају, опити са млађим интелигентним глумцима, који теже за извесном уметничком дипломом или је већ имају, могу временом уродити плодом. Привремено експлатисање њихових способности, као такво, није на уштрб ранга самога позоришта, ако се посебно процењује. Али, погрешни примери могу погоршати и дилетантизовати општи сценски ниво позорнице. То не значи, међутим, да глумци уопште не могу постати режисери. Кад то постају, они престају постепено бити оно прво. И код нас се већ показује могућност таквог принципа, али само над извесним млађим појединцима, и никако даље преко тога. Особито се избегава опит са старим глумцима, чија је прошлост већином уметнички примитивна и ван савремене културе. Јер, својењем режисерског позива на њих, значило би враћање позоришта на сценску патријархалност, која се већ одавна преболела...

СТАВ ГЛУМЦА ПРЕМА СВОМЕ ПАРТНЕРУ

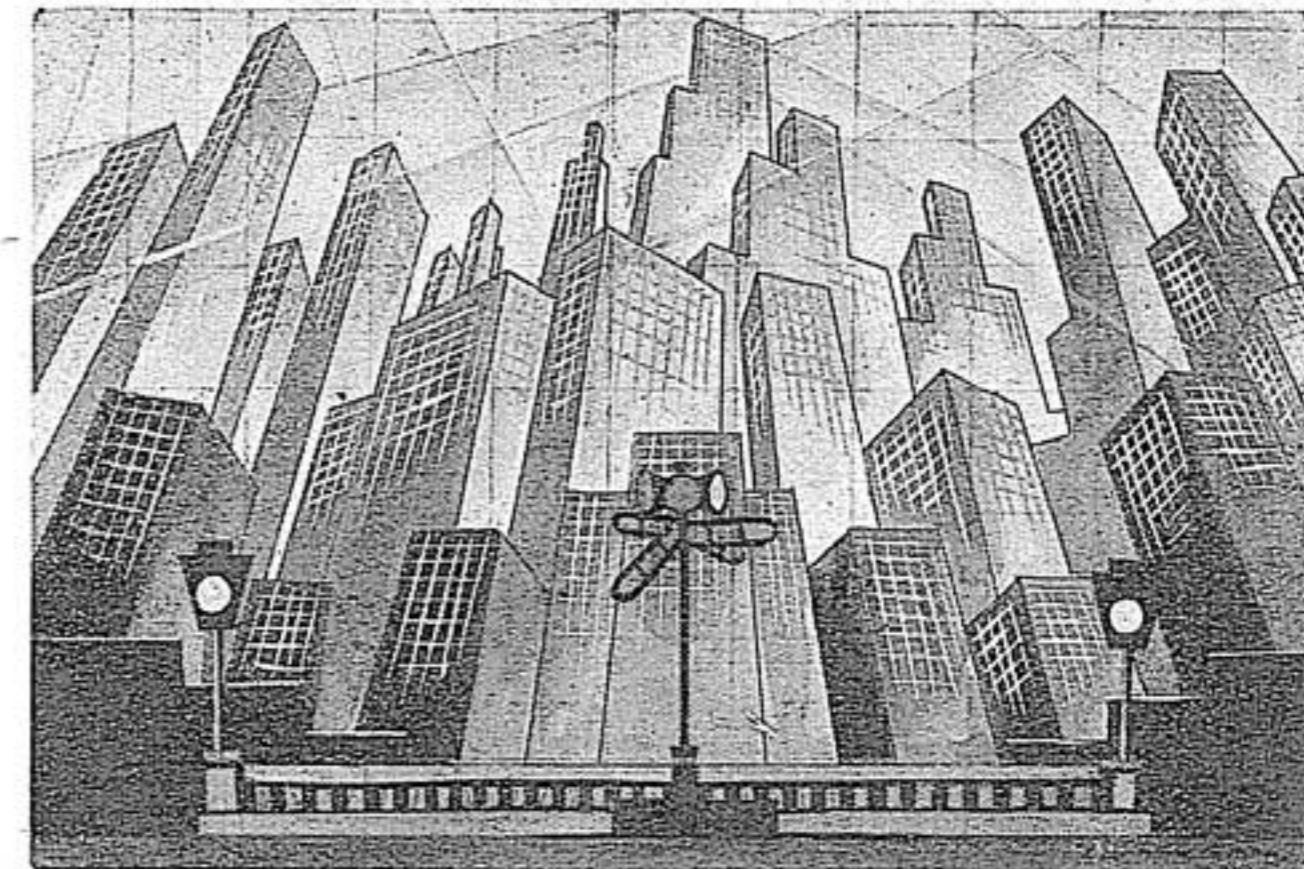
У својој студији о психологији сценског човека, Јакобзон проматра промене које настају под утицајем глумчевог става према своме партнери.

Те промене су сложене, и постоји мноштво чињеница, које одређују сценска осећања. Став глумца према своме партнери, допушта свесну везу, у колико је та веза између човека и човека, између глумца и глумца, и најзад између колега у игри.

Узмимо прво случај неког непријатељског осећања. Смета ли такво осећање глумцу да се усредсреди у своју улогу, и да се ишчупа од стварног живота? Једна руска позната глумица изјављује, да јој је немогуће да игра са онима чију особу, а нарочито игру, не подно-

си. Осећање непријатељства скучава уметникову душу и чини да му постане непријатан сценски живот. Али враћен снагом воље у круг сцене, уметник се ослобађа сваког утицаја из свога личног живота, ако је он скопчан и са животом партнера. Он се само брине о сценским осећањима у тренутку игре са партнером, и преноси се у извођења уметничког стварања. Глумац Чехов вели, кад однос са партнером није пријатељски, свакако је теже заронити се у сценски свет; али кад се једном достигне стваралачко расположење, свака „лична“ веза у погледу партнера ишчезава.

Све се мења када је тај став пријатељски. Ако супротност између преживљених и сценских осећа-

Скица декора за балет „Трансатлантска сонатина“
(Рад г. Жедринског)

Гја Грзано у „Веселим женама Виндзорским”

Гја Јубичић, певала је на нашој позорници

Гја Тилка Језершк наша балерина

Гја Пинтеровић у „Веселим женама Виндзорским”

ња, подкрепљује ове последње, није иста ствар кад та стварна осећања имају за предмет самог партнера. Уметникова концентрација тада слаби. Он се удаљава из сфере фиктивних сценских веза, а неопходна фиктивна осећања почину да му недостају. Ствара се извесна забуна између стварног и сценског света, пропраћена слабљењем осећања. Игра постаје тегобна.

Једна друга позната глумица признаје, да љубавне сцене са непријатељем имају више нерава и страсти; али доволно је, да је човек стварно заљубљен у свога партнера, па да извесна расејаност и слабост воље створе безбојним све дијалоге. Но може се и обратно додати; полет сценских осећања одбија све стварне везе.

Глумац Плотников прича, како је

вoleo једну младу девојку. Требао је да игра с њоме заједно у једном комаду, и да је пољуби. Чврсто је био решен да то учини. Сцена пољупца дође. Али, много доцније, тек иза кулиса, он се сетио да јој није дао пољубац, за који се толико спремао. Јер, на то није ни мислио за време игре!

Укратко, лични живот глумца може да га приближи или да га удаљи од атмосфере same сценске игре. Утицај сопственог живота на особину осећања, потврђује се ређе. Ово питање изазива читаву серију нових питања. Глумац мора да се бори са својим личним осећањима, и он им противставља сценска осећања.

Ова својства припадају посебном свету, који је сценских осећања свестан.

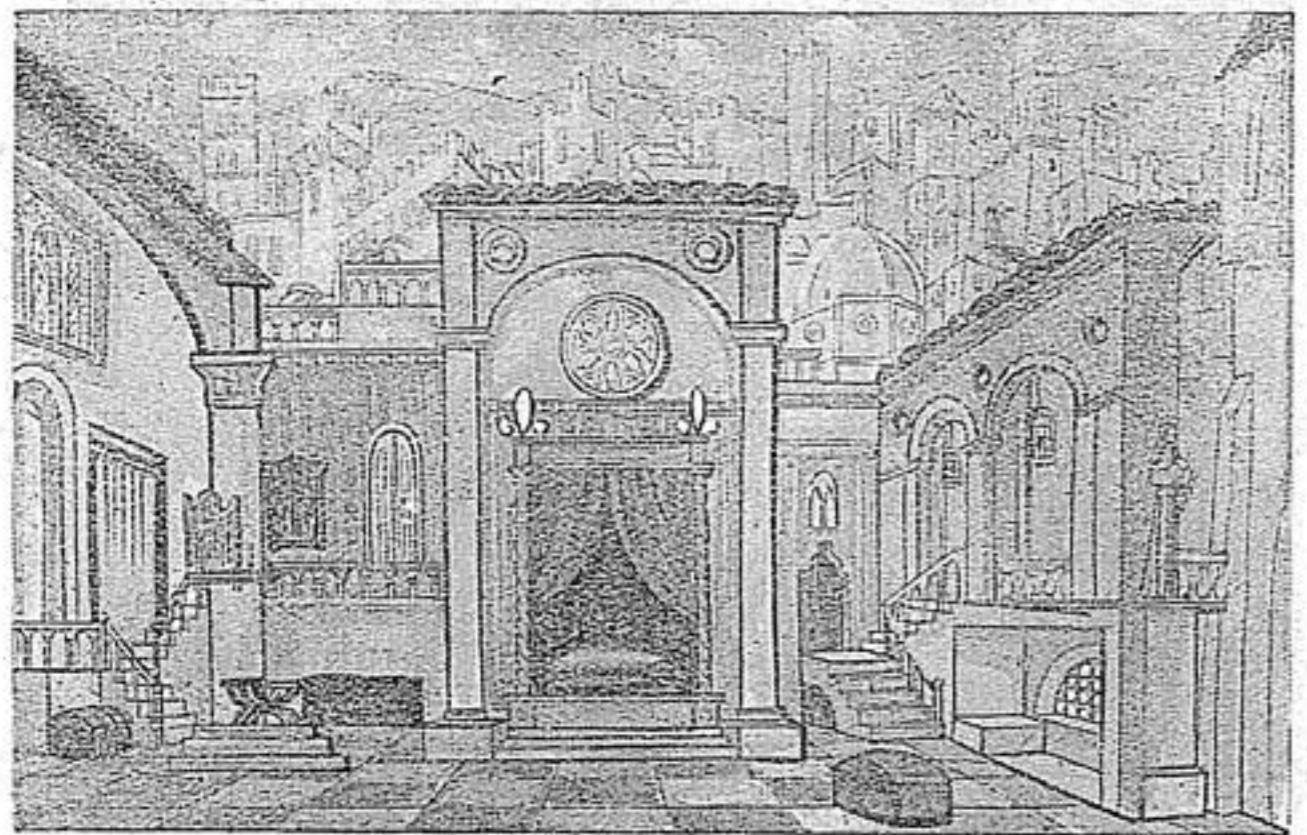
Сцена из комада „За заслуге“ од С. Мома
(На поду гја Ризнић)

ПОЗОРИШТЕ ЗА ОЧИ или ЗА НАОЧАРИ ПИРАНДЕЛО О НОВОМ И СТАРОМ ПОЗОРИШТУ

У туринској „Штампи“ данашњи највећи италијански драмски писац Луији Пирандело објављује своје закључке о савременој позоришној епохи. Пирандело вели:

Проблем представљења уметничког дела увек је истоветно фиксиран: као проблем живота. Као и Хамлетов проблем — бити или не бити. Баш зато што се у Хамлетовим речима поставља такав проблем, он је нерезултан и зато вечен.

Старо позориште — ново позориште. Увек исто питање: рад на копији или на истинитој креацији. То значи дискутовати о очима и о наочарима, односно другим речима значи постоји у позоришту или оригинална креација или копија. Трећега нема, и то је вечно.

Скица декора за оперу „Бани Скики“ од Пучинија

У овоме односу много има учешћа у одлучивању време у коме се живи. Вредност одређују људи, а мерило вредности зависи од времена које то све одмерава. Сва креација и визије живота, све ревелације духа, са својим проблемима и контрастима, зависи од очију које гледају, и које умеју да виде однос између духа и мистерије. На основу тога заснива се и реорганизација позоришта. Живот помера своје односе између духа и мистерије, те према томе увек треба схватити и савремене очи које посматрају позоришну епоху. Форма и живот зависе једно од другога. Наше време има после са дистратним проблемима. Наша је и срећа, што нам очи могу да увиде померање времена, односно успављивање јед-

Производња и трговина намештаја

Душана Љ. Димитријевића

Београд, Кр. Александра 20

Телефон 26-5-26

Израда сваковрсног гвозденог и дрвеног намештаја • Највећи избор • Солидне цене • Тачна послуга

КОРИСТИТЕ ОВЕ ЦЕНЕ

Женски мантлови Вунена одела

у боји 190, 260, 350 и т. д.
тегт 400, 500, 600 и т. д.
црни 400, 500, 600 и т. д.

Одела штофана

за одрасле 198, 258, 298 и т. д.
за децу 60, 90, 120 и т. д.

за одрасле 450, 500, 600 и т. д.

Тренчкоти вунени

за одрасле 450, 500, 600 и т. д.
за децу 150, 180, 250 и т. д.

БРАЋА ИСАКОВИЋ

Кр. Милана 46 Кр. Александра 58 Кр. Александра 8

Чувајте Ваше зубе!

ВОТОТ

ВОТОТ

Вода за уста
Паста у тубама
Сапун за зубе

Израђени су од најфинијег материјала и најефикаснијих антисептичких средстава

ОПРАВКА и ЧИШЋЕЊЕ СВИХ врста ТЕПИХА

оригинални персиски таписи
САФИКЈУРДЛИ

Теразије 34
Тел. 25184.

Костими за купање
пиџами и пењоари за плажу
новитети за ову сезону као и сва остало при-
бор: чипеле, шешире, капе и т.д. највећи из-
бор, најефтиније цене, у фабрич. стоваришту

Ешијас
Кн. МИХАЈЛОВА 33

C O R S E T I E R E
„КОСТОМ МИДЕР“, i прслук Kreirane
од Koena za ovu сезону drže u dis-
ciplini Vaše fela, nežno prema grac-
oznim čistim linijama; i vanredno ističe
liniju fela.
»КОЕН«
Раштевица 2, Телефон 24-576

Даме и удаваче, носите модерно мат сви-
лено РУБЉЕ из трикотаже

Софіт
Фабричне цене - Најбољи квалитет
Кнег. Љубице ул. 15а Макенз. ул. 20

Најбољи су радио апарати

INGELEN

JUGO-RADIO Телефон 24-125
Теразије број 35
Пасаж преко пута Клерица

Gospodđo

- Moji specijalni krojevi i prvaklasi francuski materijali adovoljice potpuno sve Vaše želje
- SPECIJALNI ATELJE MIDERI i PRSLUKA

GRAZIOSA
КНЕГИЊЕ ЉУБИЦЕ 8 TELEFON BROJ 28-2-28

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ

Вечерња претстава Мала позорница (палата „Луксор“)
У понедељак 11 јуна 1934 године
(39 пут)

ЦРКВЕНИ МИШ

Весела игра у три чина. — Написао Ладислав Фодор.
Превео Н. Половина.
Редитељ г. Ракитин

Л И Ц А:

Барон Тома од Улриха, директор

Универзалне банке г. Драгутиновић
Барон Франц од Улриха, његов син г. Милошевић

Граф Фридрих од Талхајма, управни

саветник банке г. Н. Јовановић

Феликс, генералији директор г. Ђошковић

Шинцл г. М. Маринковић

Сузи Сакс г-ца Бобић

Оли Фрај, секретарица директорова г-ца Н. Микулић

Господин Квапил г. Ђ. Маринковић

Први чин се догађа једног поподнева у бечкој Универзалној
банци у биру директора. — Други чин шест недеља касније
у једном Париском луксузном хотелу. — Трећи чин шест сати
после другог на истом месту.

Време: садашњост.

Пауза посте I чин

ТЕПИХЕ И ЗАВЕСЕ
Бројате, плишеве и остало за намештај
Највећи избор препоручују
МАРКО ВУЛЕТИЋ, ГАВРИЛОВИЋ И КОМП.
Кнез Михајлова 20 - БЕОГРАД

Globe

Пресељава кућевне ствари
Транспортује царини робу
Вука Каракића улица бр 9/1 Телефон 20-8-13

РУБЉЕ - ПИЈАМЕ
СПРЕМЕ ЗА УДОВАЧЕ

Ана Сојлер
Кнег. Љубице 15

„BOSNA“

БИРО ЗА
КУПО-ПРОДАЈУ ИМАЊА

Краља Милана 13-1 (преко пута Бате) Тел. 29.631

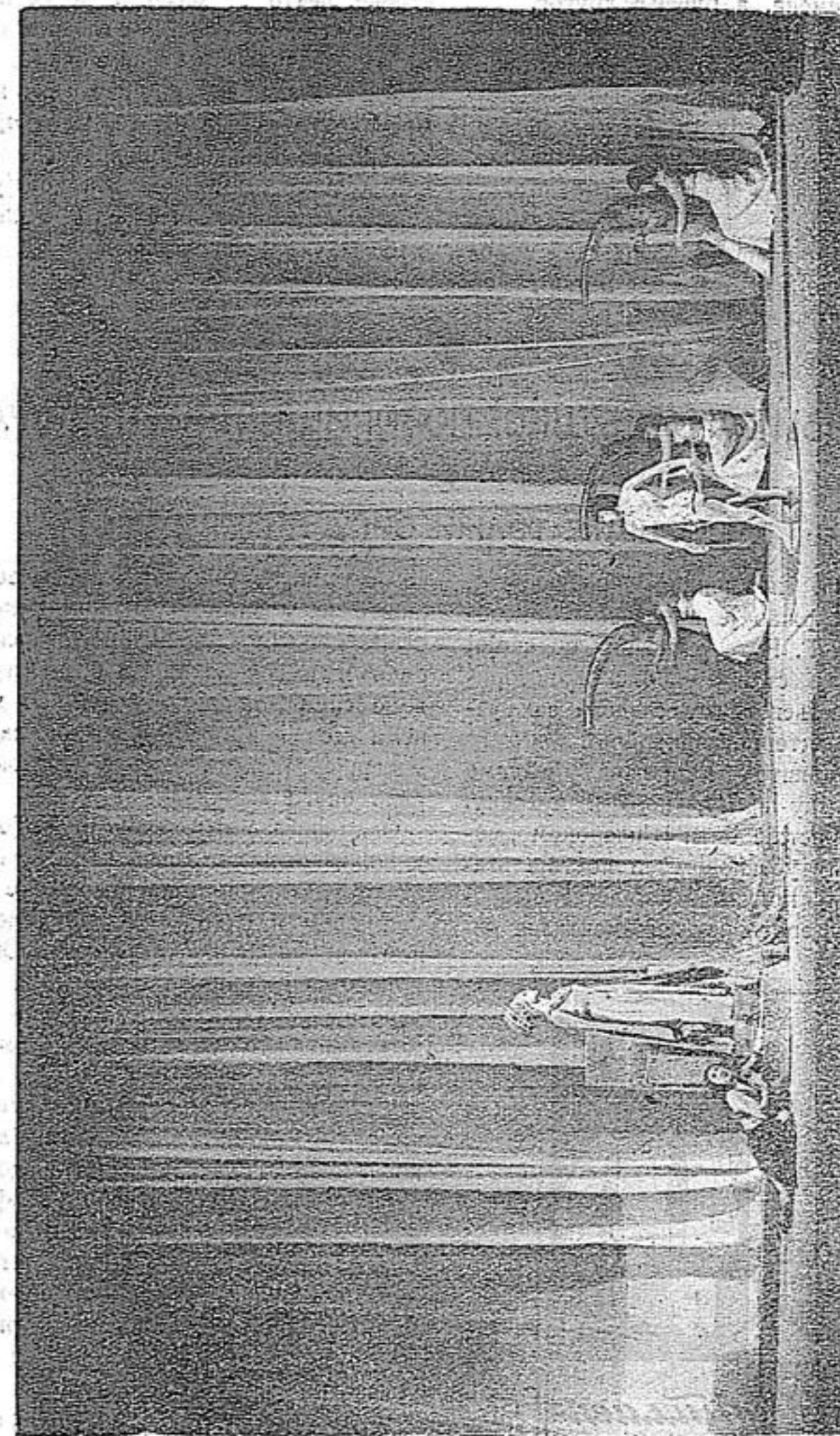
Parfum 5 Fleurs de Forvil

Диван, јевтињи и дуготрајан Мирис и
одличан Пудер. Првокласну нешкод-
љиву козметику Доктора Шарпи-а,
чувене препарate за лице, косу и
нокте ЛЕСКАНДИЈЕ, призвате апа-
рате за бријање ВАРДОНИЈА и ДУ-
РАМ-ДУПЛЕКС препоручује Парфи-
мерија ЛЕДИ - Кнегиње Љубице 15.

ЗУБНА КЛИНИКА

Д-ра ЦАРИЋЕВИЋА
БЕОГРАД, Престолонаследников трг 3
Теразије Тел. 20-458 и 24-068
Прима пацијенте целог дана
Врши дужност позоришног зубног лекара

Са постована наше оперске првакиње у Прагу. (Гра Нури Хацић у сцени из „Аиде”, у Народном драмалу. На слици гра Хацић у лежачем ставу)

ног времена, а бујење другог.

Старо позориште, које представља, на пример Гондони, има такође своју композицију, своју визију о животу, своју експресију и реалитет. Све је зависило у разним временима од погледа на живот.

Гледајући, вели Пирандело, у Паризу, позоришне комаде, нарочито оне које значе импорт са

стране, често су ми биле потребне наочари. Много ређе сам гледао без њих, директно, сопственим очима.

Све то значи, има две вечите могућности за позориште. Она која потврђује оригиналну креацију и она која собом представља копију. Очи или наочари — ето то је оно што одлучује сада, као и у прошлости.

ПРЕДВИЂАЊА ЧЕШКОГ ПОЗОРИШНОГ КРИТИЧАРА

•

ПОЗОРИШТЕ ТРАЖИ СИГУРНИЈУ БАЗУ

Чешки позоришни критичар М. Руте одржао је предавање о позоришту. Г. Руте је познат по својој књизи о стању европског позоришта, и његови су следећи закључци карактеристични:

Позориште не преживљује само економску кризу, него и духовну. Оно престаје бити Шилеровом „моралном установом“ и постаје забавним подuzeћем, које се заљубљује у еротично сентименталне ки-

че и у пасивну репортажу. Позориште је у тамној уличици. Недостаје му само нови режисерски смер и његови проналасци. Оптужује само драмске писце, као да нема удела у кризи и доба, које даје материјал, али не даје ред, а морало би га дати.

Ова криза имаје свој корен још у половини 16. столећа, када је настало у Италији прво позориште с улазином и с којом је дан темељ комерцијализације позоришта. Ова комерцијализација позоришта је узроком свих несрећа. Како се може мислiti на душу, када се мора мислiti на новце! А кад се иде за новцима, позориште не смије бити у непријатељству са публиком; мора јој ићи у сусрет, надокнађивати човјека човјечићем и мјењати љубав у пиканерије а лиризам и страст одклањати као патос и избегавати конкуренцију, јер она у уметничком смислу је несигурна. Настоји се само забављати, јер је трговачки корисно.

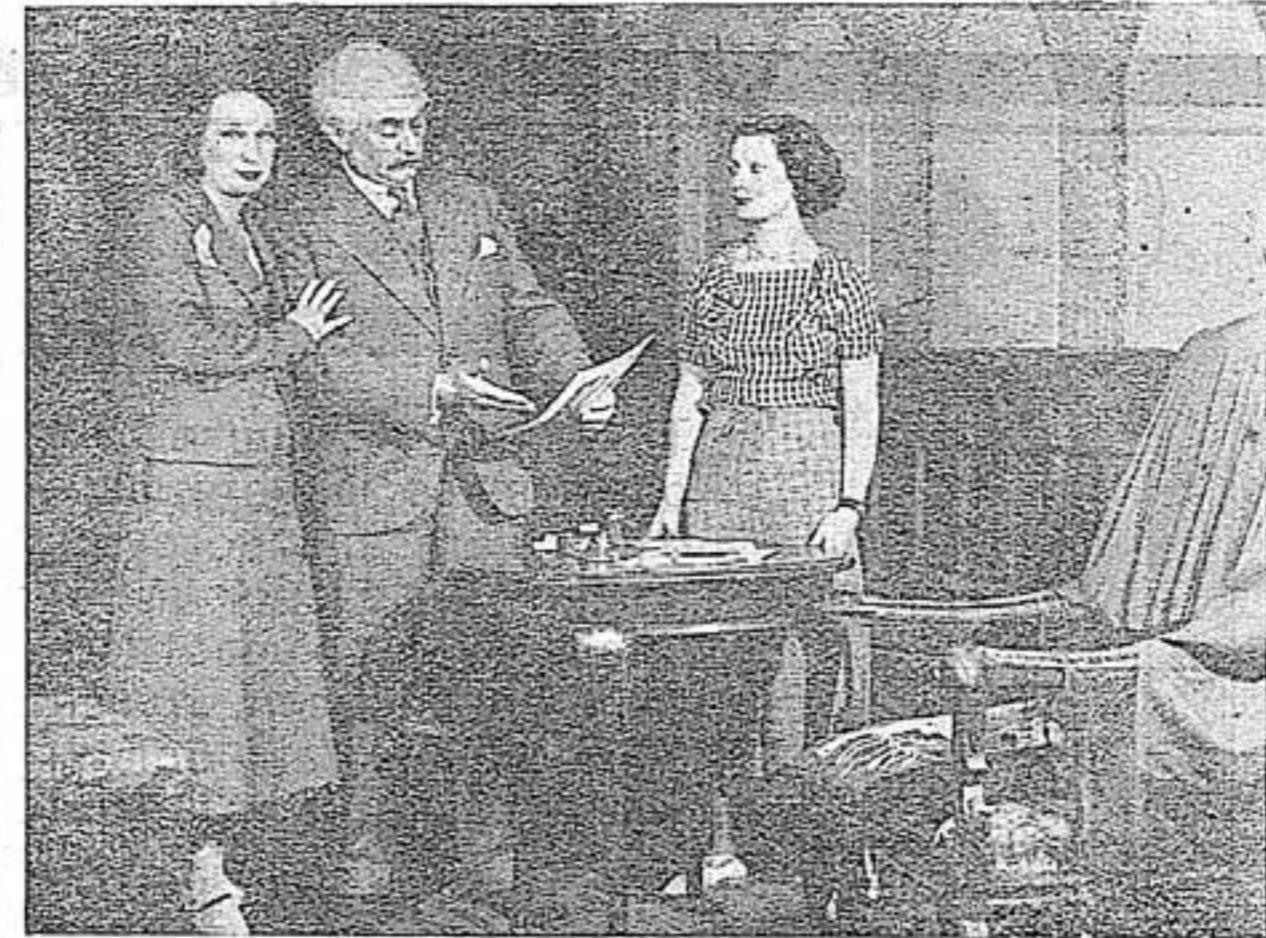
У том сумраку надокнађује драмског пјесника казалишни обртник.

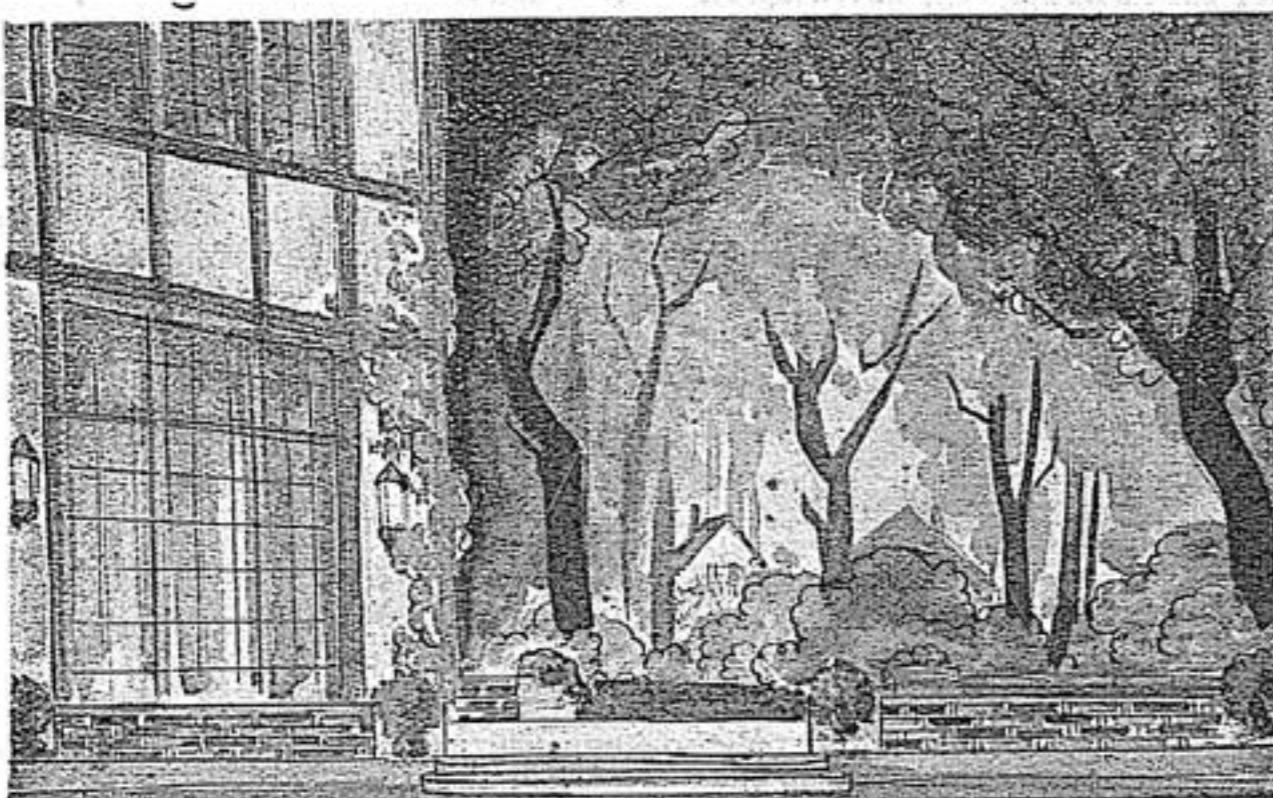
Хоће ли да издржи драматичар мора се прилагодити конкуренцији. Драматичари постају компромисти, ријетки остају тврди и недају се завести механизацијом. Ишчезава вјерски темељ драме, како смо је видјели код Ибсена. Нема заједничке вјере која би могла напунити драматичара фанатизмом. Нема филозофског покрета којим би било данашње доба пројектето и напуњено. Мањка чврсто и јединствено признање с којега би израсла стварно надбожанска драма.

Релативизам и Пиранделова мистика релативизма слаби су да све дођуше. Гњечењу душе и материје приступа још деструктивизам свјетског рата. Драматичар постаје не-

потребним. Али и позорница техничког артизма је иссрпљена. Позориште тражи нову сигурнију базу, која може бити само у јединству духа. Позориште мора постати динамом који ће збиљи давати духовну струју. Друкчије би динамо био само орнамент, окрећући се у празно. Несмијемо бити пессимисте, ако се отстрањени драматичар не појављује одмах. Главно је, да драматичару буде материјал живот, живот, живот! Тражимо драматичаре, који ће се сами борити са својим поставама и сами бити јунаци својих драма. Драматичар мора бити опет демагог и присилити гледаоце да се пењу с њим на горе!

Сцена из комада „За заслуге“
гђа Катадинић, г. Драг. Гошић и гђа Урбанова

Декор терасе у другом чину енглеског комада „За заслуге“
од Сомерсета Мома
(Скица г. Жедринског)

SUNTOLE

Течна масти за чишћење и одржавање паркета, фарбаног патоса, линолеума, кожног и дрвеног намештаја. Четкање непотребно. Изванредан, трајан сјај. Добија се: у бОльим колонијалним радњама.

ПРОИЗВОД: ХЕМИЈСКЕ ФАБРИКЕ ИМАЛИН

Рајхарт о истинском глумљењу

Чувени режисер Рајхарт изјавио је недавно следеће:

Позориште, кад га напусте његови добри духови, може да постане најжалоснији занат. Али страст да се гледа театар, да се игра театр је елементарни нагон човјеков. И овај ће нагон увијек изнова скupљати за игру глумце и гледаоце и стварати онај највећи и јединоспасавајући театар. Јер у сваком човјеку, мање или више свјесно, живи чежња за преображавањем. Ми сви носимо у себи могућности за све страсти, за све усуде, за све животне форме.

Наш се одгој бори противу тога. Његова прва заповест гласи: сакри све оно што се у теби дођа. Тако наставју она довољно

позната утомљевања, помодна болест времена и на крају оно празно глумљење, којега је живот пун. Ми смо присвојили читав низ општих форми изражавања, које припадају друштвеној угlaјености. Та је угlaјеност уска. Имамо једно или две туцети јефтиних фраза за све случајеве. Имамо спремне гри масе за саосећање, радост, достојанство и стереотипно церекање из уљудности.

Друштвени кодекс је корумпирао и самога глумца, дакле човека од осећаја по професији. Кад се целе генерације одгаје у том правцу да гуше сваку осећајност, онда кonačno не преостаје ништа, од чега би се могло ослобађати.

Природа сваком човјеку даје је-

Француски тенор г. А. Бирдин као
наши гости

Белгијски глумац г. К. Литен посетио је Београд

Г. Ловро Матасич

наш познати диригент, гостовао је у Букурешту, диригујући румунском филхармонијом на једном симфонијском концерту; а Букурешка критика једнодушно је истакла његов ванредни музички таленат.

дно нарочито лице. Као што нема ни на једном дрвету два листа апсолутне конгруенције, тако исто нема два човјека, који би један другоме били апсолутно слични. Али у уском кориту грађенског живота, од свакидашњице овамо и она-мо бацани, људи се коначно тако изгладе и избрuse као округли шљунак. Један је сличан другоме. Људи плаћају ту избрушеност својом личном физиognомијом.

Али глумачка је умјетност у исти мањ ослобођење од конвенционалног глумљења у животу, јер: шије задаћа глумчева претварање, него откривање. Данас можемо преко океана летјети, чути, гледати. Али пут до наших најближих је далек као звијезде. На том путу стоји глумац.

Аутосугестивна моћ глумчева је тако велика, да он може произвести не само унутарње душевне, него стварно, без техничких помагала, спољашње тјелесне промјене. То је исти онај процес, који описује Шекспир, кад каже, да глумац може и оплакивати нечију далеку и измишљену судбину — и учинити да и други плачу.

Завод за хем. чишћење и бојење одела

Кнежев споменик 5 (Палата „Риунионе“), Телеф. 27-914

Прима фину тоалету за даме и господу на чишћење и бојење и на највеће задовољство својих муштерија доводи у ред.

Тепихе, завесе, рукашице, салонски намештај и т. д.

НИКОЛА ДИНИЋ

Радионица - Краља Александра ул. бр. 21б. Тел. 29-034

БОЈЕ, СВЕ ВРСТЕ
ЧЕТКИЦА,
ПЛАТНО и све остале потребе
 и прибор за **МАЛАЊЕ** на
 свили, хартији, штофу, платну
 и рељеф малање има у најлеп-
 шем и **НАЈВЕЋЕМ ИЗБОРУ**
 ПРИЗНАЈТА

ТРГОВИНА
БОЈА
 и
ХЕМИЈСКИХ **НАДЛЕЂКА К. САВИЋА**
ПРОИЗВОДА БЕОГРАД
 Кolarчева 3. тел 23-9-08
 Краља Милутина 35 тел 26-9-19

ТУ-ТОКС

ТУ-ТОКС

ТУ-ТОКС

Најновији пролетњи капути за даме

Последње новости у вуненим тканинама за женске пролетње капуте, костиме, компле-е и хаљине

Нове шарене свилене тканине („imprimé“)

за хаљине са веома ниским ценама. - Израда капута, костима и хаљинапо мери.

Одлично скројени **мушки пролетни капути** из правих енгл. штофова са веома солидним ценама

Фини енглески штофови за мушка одела и пролетње капуте. - Израда мушког одела и капута по мери. Енглески шешири за господу Продаја за готово и на 6-то мес. отплату

ЂУРА ЈАНОШЕВИЋ
Београд, Кнез Михајлова број 35